

Pro gradu -tutkielman arviointikriteerit, Psykologian laitos / Jyväskylän yliopisto

Laadittu 29.5.2024 ja hyväksytty Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa 18.6.2024

Pro gradu -tutkielma arvioidaan kuuden kohdan pohjalta, jotka ovat:

1. Johdanto
2. Aineisto ja menetelmät
3. Tulokset
4. Pohdinta
5. Tieteellinen kirjoittaminen
6. Työskentely ja tutkimuksellinen työote

Psykologian laitoksella pro gradu -tutkielmat tehdään pääsääntöisesti paritöinä ja ne myös arvioidaan yhtenä työnä tekijöille sama arvosana antaen. Tutkielma voidaan poikkeustapauksessa arvioida myös erikseen molempien tekijöiden kohdalta silloin, kun työpanos ei ole jakautunut tasan tutkielman tekijöiden kesken (ks. LIITE: Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen ohjeistus parigradun tekemisestä).

Arviointiasteikko on 1 = välttävä, 2 = tyydyttävä, 3 = hyvä, 4 = kiitettävä ja 5 = erinomainen. Seuraavassa on kuvattuna, mitä kukin arvosana tarkoittaa kussakin arvioitavassa kohdassa.

ARVIOINTIKOHDE 1: JOHDANTO	
1	Tutkimuksen tavoitteiden ja käsitteiden määrittelyssä sekä tutkimuksen merkityksen osoittamisessa on puutteita. Teoreettinen lähestymistapa on valittu tai rajattu huonosti suhteessa tavoitteisiin. Lähteiden käytössä on heikkouksia (esim. liika laajuus tai suppeus, toisen käden lähteiden käyttö, painotus ei-tieteelliseen kirjallisuuteen).
2	Tutkimuksen merkityksen perustelut eivät yhdisty tieteelliseen keskusteluun, ja tavoitteiden määrittelyssä on joitain epäselvyyksiä. Teoreettinen tarkastelu on luettelomaista ja käsitteiden välisten suhteiden kuvaus puutteellista. Lähteiden käytössä on joitakin puutteita (esim. kansainvälisten lähteiden niukkuus).
3	Tutkimuksen merkitys perustellaan pohjaten keskeiseen tutkimustietoon, ja tavoitteet on selkeästi määriteltä. Valitut käsitteet ja teoreettinen lähestymistapa on kuvattu aihe huomioiden riittävässä laajuudessa. Lähteiden käyttö osoittaa riittävää kotimaisen ja kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden tuntemusta. Lähteiden määrä ja laatu mahdollistavat hyvin tutkimuksen yhdistämisen aihealueen relevanttiin aikaisempaan kirjallisuuteen.
4	Tutkimuksen merkitystä perustellaan useammasta eri näkökulmasta pohjaten tutkimustietoon, ja tavoitteet on määriteltä selkeästi sekä aiempaan tutkimukseen pohjaten. Teoreettinen tarkastelu ja käsitteiden käyttäminen on selkeää, johdonmukaista ja tiivistä. Lähteiden käyttö osoittaa laajaa kotimaisen ja kansainvälisen kirjallisuuden tuntemusta. Hyvä lähdekriittisyys tulee esiin kirjallisuuden valinnassa ja arvioinnissa.

5	Tutkimuksen merkitys perustellaan monipuolisesti ja osoitetaan merkityksellisen tiedon tuottaminen tuomalla esiin aiemman tutkimuksen katvealueet ja jatkotutkimustarpeet. Tavoitteet on selkeästi määritelty ja aiemman tutkimuksen valossa oivalta- vasti perusteltu. Teoreettinen ja käsitteellinen tarkastelu on johdonmukaista ja uusia näkökulmia tuovaa. Lähteiden käyttö osoittaa hyvin kattavaa mutta samalla ytime- kästä kotimaisen ja kansainvälisen kirjallisuuden tuntemusta, oivaltavaa lähdekriitti- syyttä ja tieteenalan ymmärrystä.
---	---

ARVIOINTIKOHDE 2: AINEISTO JA MENETELMÄT	
1	Aineiston ja menetelmien esittely on epätarkkaa tai hajanaista. Analyysimenetelmät ovat epätarkoituksenmukaisia, ja niiden käytössä on puutteita. Aineiston ja menetelmien vahvuuksia sekä rajoitteita suhteessa tavoitteisiin ei ole kuvattu.
2	Aineiston ja menetelmien esittely on pääosin selkeää, mutta paikoitellen epätarkkaa. Analyysissa on menetelmällisiä puutteita tai virheitä. Aineiston ja menetelmien vahvuuksia sekä rajoitteita suhteessa tavoitteisiin on tuotu esiin niukasti joko tässä kohdassa tai pohdinnassa.
3	Aineisto ja menetelmät on esitelty olennaiset asiat kuvaten ja menetelmäkirjallisuutta jossain määrin hyödyntäen. Analyysit on toteutettu niin, että aineiston keskeisin anti on saatu hyödynnettyä. Aineiston ja menetelmien vahvuuksia sekä rajoitteita suhteessa tavoitteisiin on arvioitu tarkoituksenmukaisesti joko tässä kohdassa tai pohdinnassa.
4	Aineistoa on käytetty tarkoituksenmukaisesti, ja analyysit on toteutettu valittujen menetelmien käytänteiden mukaisesti. Aineisto ja menetelmät on kuvattu kattavasti hyödyntäen olennaista menetelmäkirjallisuutta. Aineiston ja menetelmien vahvuuksia sekä rajoitteita suhteessa tavoitteisiin on arvioitu monipuolisesti joko tässä kohdassa tai pohdinnassa.
5	Aineisto ja menetelmät on esitelty selkeästi, tiiviisti ja valittuja ratkaisuja menetelmäkirjallisuuteen ja tavoitteisiin oivaltavasti peilaten. Analyysit on tehty hyödyntäen aineistoa tarkoituksenmukaisesti, ja ne ovat menetelmällisesti korkeatasoisia. Aineiston vahvuuksien ja rajoitusten arviointi suhteessa tavoitteisiin joko tässä kohdassa tai pohdinnassa on kattavaa, monipuolista ja yhdistyy aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen.

ARVIOINTIKOHDE 3: TULOKSET	
1	Tutkimuksen tavoitteisiin vastaaminen tulosten kautta on vaillinaista, ja analyysien kuvaus vastaa heikosti käytettyjä menetelmiä. Tulosten kuvaus on hajanaista, pintapuolista, rönsyilee tavoitteiden ulkopuolelle tai esittää tuloksina tulkintoja, joita aineisto ei tue. Tulosten esitystapa on luettelomainen ja havainnollistus puutteellista.

2	Tutkimuksen tavoitteisiin vastataan tulosten kautta hajanaisesti tai pinnallisesti. Analyysien kuvaus on osin valittujen menetelmien käytänteiden mukainen. Tulosten kuvaus on osin kohdentunutta ja oleellista, mutta osin puutteellista tai ei perustu aineistoon. Tulosten havainnollistamisessa on puutteita eikä tuloksia avata riittävästi.
3	Tehdyillä analyyseillä ja saaduilla tuloksilla vastataan tutkimuksen tavoitteisiin hyvin. Analyysien kuvaus on valittujen menetelmien käytänteiden mukainen. Tulosten kuvaus on tavanomainen kattaen oleellisen tehdyistä analyyseistä, ja tulokset perustuvat aineistoon. Tulokset on esitetty riittävän selkeästi ja tiivistä välttämällä liikaa rönsyilyä tai pikkutarkkuutta. Tulosten esittämisessä on hyödynnetty myös joitain havainnollistustapoja (esim. taulukot, kuviot, aineisto-otteet).
4	Analyyseillä vastataan kaikkiin tutkimuksen tavoitteisiin niin, että tulososiosta muodostuu hyvin toimiva kokonaisuus. Analyysien kuvaus on valittujen menetelmien käytänteiden mukainen ja käsitteellisesti tarkka. Tulokset on esitetty hyvin selkeästi, jäsennellysti, tiiviisti (ilman rönsyilyä tai liikaa pikkutarkkuutta) ja aineistoon perustuen. Niitä on havainnollistettu monipuolisesti (esim. taulukot, kuviot, aineisto-otteet).
5	Analyyseillä vastataan kaikkiin tutkimuksen tavoitteisiin syvällisesti ja niin, että tulososiosta muodostuu eheä ja johdonmukainen kokonaisuus. Analyysien kuvaus on valittujen menetelmien käytänteiden mukainen, käsitteellisesti tarkka ja toteutettu luovalla tavalla. Tulokset on esitetty paitsi selkeästi ja tiiviisti niin myös oivaltavasti ja johdonmukaisesti aineistoon perustuen. Niitä on havainnollistettu korkeatasoisesti ja hyödyntäen erinomaisesti tieteellisesti asianmukaisia tapoja (esim. taulukot, kuviot, aineisto-otteet).

ARVIOINTIKOHDE 4: POHDINTA

1	Pohdinnasta puuttuu tulosten vuoropuhelu johdannossa esitetyn teoreettisen taustan, aiempien tutkimustulosten ja tutkielman tavoitteiden kanssa. Tulosten merkityksen pohdinta on niukkaa ja johtopäätösten esittely puutteellista tai epäjohdonmukaista. Jatkotutkimustarpeiden tunnistaminen on vähäistä tai puuttuu kokonaan. Tehdyn tutkimuksen luotettavuuden arviointi on puutteellista, hajanaista tai epätarkoituksenmukaista.
2	Pohdinta sisältää jossain määrin tulosten vuoropuhelua johdannossa esitetyn teoreettisen taustan, aiempien tutkimustulosten ja tutkielman tavoitteiden kanssa, mutta siinä on myös liiallista spekulatiivisuutta tai teoriatausta ei näy kunnolla. Suurin osa tulosten merkityksen pohdinnasta sekä johtopäätöksistä on perusteltuja. Jatkotutkimustarpeita on esitetty, mutta ne eivät kiinnity kunnolla tutkimuksen aihepiiriin. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi sisältää yksittäisiä huomioita tutkimusprosessin eri osa-alueista, ja lähteitä on hyödynnetty jonkin verran.
3	Pohdinta sisältää jäsennellyä tulosten vuoropuhelua johdannossa esitetyn teoreettisen taustan, aiempien tutkimustulosten ja tutkielman tavoitteiden kanssa. Tulosten merkitystä ja johtopäätöksiä on pohdittu perustellusti, ja aihepiiriin liittyviä

	toteuttamiskelpoisia jatkotutkimusehdotuksia on esitetty. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi sisältää jonkin verran keskeisiä huomioita tutkimusprosessin osa-alueista, on asianmukaista ja perustuu lähteisiin.
4	Pohdinta sisältää hyvin jäsenneiltyä ja monipuolista tulosten vuoropuhelua johdannossa esitetyn teoreettisen taustan, aiempien tutkimustulosten ja tutkielman tavoitteiden kanssa. Tulosten merkitystä on pohdittu eri näkökulmista, ja johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset perustuvat tuloksiin ja aiempaan kirjallisuuteen. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on monipuolista, mutta painottuu syvällisesti vain joihinkin tutkimusprosessin osa-alueisiin. Lähteitä on hyödynnetty ja omaa toimintaa arvioitu.
5	Pohdinta sisältää tulosten tulkintaa, joka osoittaa kriittisyyttä, kykyä jäsentää laajoja asiakokonaisuuksia sekä erityisen oivaltavaa tulosten suhteuttamista aihealueen tutkimusteoreettiseen taustaan sekä aikaisempiin tutkimustuloksiin. Tulosten merkitystä on pohdittu monipuolisesti niin käytännön kuin tieteenalan näkökulmista. Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset ovat tiivistä esitettyjä mutta silti moninaisia sekä kytkeytyvät tuloksiin ja teoreettiseen taustaan. Luotettavuutta on arvioitu kaikilta tutkimusprosessin osa-alueilta syvällisesti ja sisältäen oman toiminnan kriittistä arviointia perustuen lähteisiin.

ARVIOINTIKOHDE 5: TIETEELLINEN KIRJOITTAMINEN	
1	Tutkielman rakenne on epäjohdonmukainen, teksti monin paikoin epäselvää ja sanasto arkikielistä. Lähteiden käytössä ja viittauksissa on lukuisia virheitä. Kieliasu on viimeistelemätöntä, tekstissä on kielellisiä virheitä ja tekstin sidosteisuudessa on puutteita. Tutkittavista ilmiöistä käytettävät käsitteet vaihtelevat epätarkoituksenmukaisesti.
2	Tutkielman rakenne on osin epäjohdonmukainen. Kirjoittamisen tyyli ja sanasto ovat osin tieteellisiä ja osin arkikielisiä. Lähteiden käytössä ja viittauksissa on osin virheitä. Tekstissä on kielellisiä puutteita, jotka eivät kuitenkaan vaikuta ymmärrettävyyteen.
3	Tutkielman rakenne on johdonmukainen ja selkeä. Kirjoittamisen tyyli ja sanasto ovat pääosin tieteellisiä. Lähteiden käyttö ja viittaukset ovat pääosin tieteellisten käytäntöjen mukaisia. Teksti on pääosin kielellisesti virheetöntä ja sujuvaa.
4	Tutkielman rakenne on erittäin johdonmukainen ja selkeä. Kirjoittamisen tyyli ja sanasto ovat tieteellisiä. Lähteiden käyttö ja viittaukset ovat tieteellisten käytäntöjen mukaisia ja virheettömiä. Teksti on kielellisesti virheetöntä ja sujuvaa. Tutkielman muodostama kokonaisuus vastaa melko hyvin alan vertaisarviointia toteuttavien tiedelehtien raportointityyliä mutta opinnäytetyön mittakaavassa.
5	Tutkielman rakenne alalukuineen on erinomainen ja muodostaa kauttaaltaan hyvin eheän ja johdonmukaisen kokonaisuuden. Kirjoittaja hallitsee tieteellisen kirjoittamisen tyylin ja sanaston taitavasti. Lähteiden käyttö ja viittaukset ovat tieteellisten käytäntöjen mukaisia, täsmällisiä ja virheettömiä. Teksti on kielellisesti korkeatasoista.

	Tutkielman muodostama kokonaisuus vastaa erittäin hyvin alan vertaisarviointia toteuttavien tiedelehtien raportointityyliä mutta opinnäytetyön mittakaavassa.
--	---

ARVIOINTIKOHDE 6: TYÖSKENTELY JA TUTKIMUSELLINEN TYÖOTE	
1	Tutkimuksellisessa työotteessa, itsenäisessä työskentelyssä ja osallistumisessa tutkimusprosessin eri vaiheisiin ja raportin tuottamiseen on ollut suoranaisia puutteita siten, että oma osuus on näissä jäänyt hyvin vähäiseksi. Tutkielman tavoitteiden asettamiseen, tiedonhakuun, analyysien toteuttamiseen ja raportointiin on tarvittu tavanomaista paljon enemmän tukea. Saadun ohjauksen hyödyntämisessä sekä soveltamisessa tutkielmaan ja/tai sovittujen aikataulujen noudattamisessa on ollut puutteita.
2	Tutkimuksellisen työote, itsenäinen työskentely ja osallistuminen tutkimusprosessin eri vaiheisiin ja raportin tuottamiseen on ollut tavoiteltua vähäisempää. Tutkielman tavoitteiden asettamisessa, tiedonhaussa, analyysien toteuttamisessa ja raportoinnissa on tarvittu tukea tavanomaista enemmän. Saadun ohjauksen hyödyntäminen sekä soveltaminen tutkielmaan ja/tai sovittujen aikataulujen noudattaminen on ollut vaihtelevaa.
3	Tutkimuksellisen työote, itsenäinen työskentely ja osallistuminen tutkimusprosessin eri vaiheisiin ja raportin tuottamiseen on ollut hyvää ja oma osuus on näissä ollut keskeinen. Tutkielman tavoitteiden asettamisessa, tiedonhaussa, analyysien toteuttamisessa ja raportoinnissa on tarvittu tukea tavanomaisesti. Saadun ohjauksen hyödyntäminen ja soveltaminen tutkielmaan sekä sovittujen aikataulujen noudattaminen on ollut hyvää.
4	Tutkimuksellisen työote sekä itsenäinen työskentely on osoittanut syvällistä paneutumista ja keskeistä osallistumista tutkimusprosessin eri vaiheisiin ja raportin tuottamiseen. Tutkielman tavoitteiden asettamisessa, tiedonhaussa, analyysien toteuttamisessa ja raportoinnissa tarvittu tuki on ollut tavanomaista. Saatua ohjausta on sovellettu tutkielmaan hyvin sujuvasti, ja tutkielman edistymisen aikataulusta on huolehdittu vastuullisesti ja oma-aloitteisesti.
5	Tutkimuksellisen työote sekä itsenäinen työskentely on osoittanut poikkeuksellisen laaja-alaista ja syvällistä paneutumista sekä hyvin keskeistä osallistumista tutkimusprosessin eri vaiheisiin ja raportin tuottamiseen. Tutkielman tavoitteiden asettamisessa, tiedonhaussa, analyysien toteuttamisessa ja raportoinnissa tarvittu tuki on tavanomaista tai vähäisempää. Saatua ohjausta on sovellettu tutkielmaan taitavasti sekä vaivattomasti. Tutkielman edistymisen aikataulusta on huolehdittu vastuullisesti ja oma-aloitteisesti.

LIITE: Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen ohjeistus parigradun tekemisestä

Yleisohjeistus

Pro gradu -tutkielma voidaan Jyväskylän yliopiston tutkintosäännön (45§) mukaan tehdä kahden opiskelijan yhteistyönä. Parigradu arvostellaan lähtökohtaisesti yhteisesti eikä arvostelua eriytetä.

Työpanos tulee jakaantua tasaisesti molemmille osapuolille. Mikäli näin ei tapahdu tekijät laativat yhteisesti allekirjoitetun kuvauksen siitä, millainen työnjako on ollut. Kuvauksesta tulee käydä selkeästi ilmi molemman tekijän työpanos ja -määrä tutkielman kaikissa arvioitavissa kohdissa. Mallipohja kuvauksen kirjoittamiseen on tämän liitteen lopussa. Laadittu kuvaus liitetään ohjaajalle sekä toiselle arvioitsijalle tiedoksi tutkielman palautuksen yhteydessä.

Mikäli tasavertainen työpanos tekijöiden välillä ei käytännössä toteudu, tulee tilanne saattaa välittömästi sen ilmetessä ohjaajan tietoon. Ohjaaja yhdessä toisen arvioitsijan kanssa voi ottaa huomioon suoritusten epätasapainon arvostelussa, mikäli tilannetta ei saada korjattua tutkielman molempia tekijöitä yhteisesti kuulemalla ja ohjaamalla.

Poikkeustapaus: arvostelun eriyttäminen ja yksilötyö

Poikkeustapauksessa parigradun arviointi voidaan eriyttää, jos työpanos ei ole jakaantunut tasaisesti tutkielman tekijöiden välillä eikä tilannetta ole saatu korjattua heitä ohjaamalla. Arvosanan eriyttämisessä ohjaaja yhdessä toisen arvioitsijan kanssa ottaa arvostelussa huomioon suoritusten epätasapainon tekijöiden välillä ja he käyttävät tätä arvosteluperusteena.

Niin opiskelijalla kuin ohjaajalla on tarvittaessa oikeus keskeyttää parin yhteistyö. Mikäli yhteistyö keskeytetään, voivat tekijät hyödyntää yksilötyössään materiaalia, joka on tuotettu ennen yhteistyön lopettamista. Opiskelijoiden tulee sopia ohjaajan kanssa tarvittavista toimista ja uudelleen kirjoitettavista osista yksilötyön loppuunsaattamiseksi. Näin ohjaaja määrittää kummankin osapuolen kanssa tarvittavat toimet yksilötöiden loppuunsaattamiseksi ja kumpikin tekijä palauttaa arvosteltavaksi oman yksilötyön.

Yhteistyötä ei suositella keskeytettäväksi jo pitkälle edenneessä yhteistyössä. Yksilötöiden tulee läpäistä plagiointitarkastus ja lisäksi opiskelijoille voi syntyä velvollisuus kirjoittaa osia gradusta uudelleen ohjaajan edellyttämin tavoin.

Oikeudet parigradussa ja yksilötyöissä

- Parigradun kaikkien aineistojen tekijänoikeudet kuuluvat opiskelijoille yhteisesti.
- Parityön jatkokäytöstä tai työstä syntyneiden uusien teosten tai muiden aineettomien oikeuksien käytöstä tulee opiskelijoiden sopia yhdessä tilannekohtaisesti.
- Yksilötyössä opiskelijalle syntyy tekijänoikeudet omiin töihinsä ja yhteistyön päättymisen jälkeen tehtyyn materiaaliin.
- Molemmilla opiskelijoilla on oikeus käyttää omassa yksilötyössään materiaalia, joka on tuotettu ennen yhteistyön päättymistä.

Mallipohja parityönä tehdyn pro gradu -tutkielman työnjaon kuvaamiseen, silloin kun työpanos ei ole jakautunut tasan

Tällä kuvauksella me **etunimi sukunimi** (alla olevassa tekstissä Tekijä 1) ja **etunimi sukunimi** (alla olevassa tekstissä Tekijä 2) teemme pro gradu -tutkielmamme ”**tutkielman otsikko tulee tähän**” arvioitsijoille tietäväksi työpanoksemme jakautumisen kussakin tutkielman arviointikohteessa.

Arviointikohde 1: Johdanto

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Arviointikohde 2: Aineisto ja menetelmät

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Arviointikohde 3: Tulokset

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Arviointikohde 4: Pohdinta

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Arviointikohde 5: Tieteellinen kirjoittaminen

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Arviointikohde 6: Työskentely ja tutkimuksellinen työote

Tekijän 1 osuus tässä kohdassa on ollut **XX** prosenttia ja Tekijän 2 **XX** prosenttia. Tämä on tarkoittanut sitä, että **... [tähän tulee vapaamuotoinen parin lauseen kuvaus asiasta]**.

Paikka ja aika

Paikka ja aika

Tekijän 1 nimenselvennys

Tekijän 2 nimenselvennys